

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Warsaw Ghetto as an Urban Space of Catastrophe - 13815

Last update 18-08-2019

HU Credits: 4

Degree/Cycle: 2nd degree (Master)

Responsible Department: History of Jewish People & Contemporary Jewry

Academic year: 0

Semester: Yearly

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: prof. Amos Goldberg

Coordinator Email: amos.goldberg@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: Monday 12:15-13:30 (By appointment)

Teaching Staff:

Prof Amos Goldberg

Course/Module description:

הגטו הוא מושג אורבני שראשיתו בשכונה היהודית בוונציה במאה 16. "היציאה מהגטו", הפכה לביטוי המטפורי לתהליכי האמנציפציה והאקולטורציה שעברו היהודים בתקופה המודרנית. אולם במהלך מלחמת העולם השנייה הגטו הפך להיות חלק בלתי נפרד מגורלם של יהודי מזרח אירופה. אולם גם בהקשר זה היו הגטאות מרחב אורבני אשר עיצב מחדש את תודעת תושביו. במהלך הקורס נעקוב אחר חלק מהתהליכים הפנימיים שאפיינו את גטאות מזרח אירופה בדגש מיוחד על גטו ורשה שהיה גדול המרכזים היהודיים שנפלו תחת השלטון הנאצי. את גטו ורשה אין להבין רק כפרלוד לטרבלניקה אלא בראש ובראשונה כמרחב עירוני שבמובנים רבים היה המשך לורשה שלפני המלחמה ולחלקים "האריים" של ורשה שמחוץ לחומת הגטו. כך לדוגמא היו יותר ממאה בתי קפה בגטו. יחד עם זאת, המרחב העירוני של הגטו עבר טרנספורמציות יסודיות בהיותו גם "אזור אסון" של בידוד, רעב, פליטות ומחלות. במהלך הקורס נעמוד, תוך כדי קריאה במקורות, על הדינמיקות האורבניות, החברתיות והתרבותיות שהתקיימו בגטו ורשה ובגטאות אחרים במזרח אירופה תוך השוואה לערים נצורות או מחולקות אחרות בהיסטוריה המודרנית.

Course/Module aims:

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

בסיומו של קורס זה התלמידים יהיו מוסגלים לכתוב עבודת מחקר קטנה/בינונית על הבט כלשהו של מרקם החיים בגטו ורשה.

Attendance requirements(%):

100

Teaching arrangement and method of instruction: הרצאה פרונטלית קצרה של המורה להצגת הנושא ולאחר מכן דיון על המקורות

Course/Module Content:

חלק א: בין שתי מלחמות עולם

28.10

מבוא: יהדות פולין בין שתי מלחמות

Szymon Rudnicki, "Jews in Poland Between the Two World Wars", *Shofar: An Interdisciplinary Journal of Jewish Studies*, Volume 29, Number 3, Spring 2011, pp. 4-23

Timothy Snyder, *Black Earth* New York, Crown, 2015, Chapter 3

4.11

מבוא: יהדות פולין בין שתי מלחמות (המשך)
שלמה נצר, "המאבק הפרלמנטרי היהודי בבית הנבחרים של הרפובליקה הפולנית השנייה בין שתי מלחמות עולם", בתוך: ישראל גוטמן וישראל ברטל (עורכים), קיום ושבר: יהודי פולין לדורותיהם, כרך ב' עמ' 535-552.
"המרכז היהודי בפולניה בעיני יצחק גרינבוים, שם עמ' 553-557.
ויקטור חיות, גם יהודי גם פולני יומנו של ויקטור חיות, בעריכת פנינה מייזליש, ירושלים הוצאת אונ' בר אילן, 1998, עמ' 202-223.

חלק ב: מהו "הגטו"

18.11

פרספקטיבה גלובלית:
Carl H. Nightingale, *Segregation: a Global History of Divided Cities* 2012 pp. 333-382

25.11 - כנס יה"ר

פרספקטיבה לשונית:
דן מכמן, הגטאות היהודיים בימי השואה: כיצד נתהוו ומדוע?, ירושלים: יד ושם, 2008, עמ' 28 - 32, 37-72.

Daniel Schwartz, *Ghetto: The History of a Word*, Harvard UP 2019

2.12.

הצעה לסדר יום אלטרנטיבי בחקר הגטו
גאורג זימל, "העיר הגדולה וחיי הנפש", בתוך: אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית, תל אביב: רסלינג, 2004, עמ' 23-40.
Amos Goldberg, "The History of the Jews in the Ghettos – a Cultural Perspective" in Dan Stone (ed.), *The Holocaust and Historical Methodology*, (New York: Berghahn publication 2012), pp. 79-100

חלק ג: גטו ורשה - מבוא

9.12

הקמת הגטו:
Christopher Browning, "Nazi Ghettoization Policy", *The Path to Genocide*, Cambridge: Cambridge University Press, 1992, pp. 28-56

16.12

הגטו מבט כללי:
חיי דרייפוס, גטו ורשה הסוף, אפריל 1942-יוני 1943, ירושלים: יד ושם תשע"ח.

חלק ד: הגטו - מרחב ציבורי

23.12

מרחבים אורבניים
מישל דה סרטו, "הליכה בעיר" בתוך: רחל קלוש (עורכת) תרבות אדריכלית, עמ' 59-78

פרץ אופוצ'נסקי, רשימות, תש"ל עמ' 99-114

30.12

הבית - בין פנים לחוץ

Jacek Leociak, *Text in Face of Destruction*, Warsaw: ZIH, 2004 pp. 146-158

Stanislaw Rózycki, "Cafés" in: *Warsaw Ghetto: Everyday Life* (edited by Katrzyna Person), pp. 80-93

6.1.

ספירה ציבורית בורשה: בית הקפה

Scott Ury, *Barricades and Banners*, 2012 pp. 141-171

Stanislaw Rózycki, "Street Scenes from the Ghetto" in: *Warsaw Ghetto: Everyday Life* (edited by Katrzyna Person), pp. 22-44

13.1

מתחים חברתיים בגטו ורשה

Joseph Kermish (ed.), *To Live with Honor to Die with Honor*, Jerusalem Yad Vashem, pp. 294-331

צפייה בסרט "שתיקת הארכיון"

20.1

נקודת החיטוי

מרים עופר, חלוק לבן בגטו: מבט על קורות הרפואה היהודית בפליין בתקופת השואה, ירושלים: יד ושם 2015

פרץ אופוצ'נסקי, רשימות, הפרק על החיטויים

27.1

רובינשטיין: ליצן הגטו

עמוס גולדברג, רובינשטיין ליצן הגטו (טיוטת פרק)

אוסף מקורות

חופשת סמסטר

חלק ה: הקשר עם החוץ - מרקם אורבני

16.3

בתוך הגטו ומחוצה לו - גטו ורשה וגטו מינסק

Gunnar S. Paulsson, *Secret City: The Hidden Jews of Warsaw*, New Haven: Yale University Press 2003.

Barbara Epstein, *The Minsk ghetto, 1941-1943: Jewish resistance and Soviet* 23.3

הברחות

אוסף מקורות

30.3

שמועות

צפייה בסרט *Lügner der Jacob* (יעקב השקרן), 1975 מזרח גרמניה
Amos Goldberg, "The Rumor Culture among Warsaw Jews under Nazi Occupation: A World of Catastrophe Re-enchaned", *Jewish Social Studies* 21, no. 3 (Spring/Summer 2016): 91-125

חופשת פסח

חלק ו: קבוצות חברתיות

20.4 - ערב יום הזיכרון לשואה - הלימודים מסתיימים ב18:00 - שיעור מקוצר

נשים בגטו

Zoe Waxman, *Women in the Holocaust: A Feminist History*, Oxford: Oxford University Press, 2017.

Katarzyna Person, *Sexual Violence during the Holocaust -The Case of Forced Prostitution in the Warsaw Ghetto*

27.4 - ערב יום הזכרון לחללי צהל - הלימודים מסתיימים בשעה 16:00 - אין שיעור

4.5

עמנואל רינגלבלום והסקטור הציבורי בגטו ורשה

שמואל קאסוב, מי יכתוב את ההיסטוריה שלנו, ירושלים: יד ושם 2014.

עמנואל רינגלבלום, כתבים, ירושלים: יד ושם תשס"ד

11.5

פליטים בגטו ורשה

Lea Prais, *Displace Persons at Home*, Jerusalem: Yad Vashem, 2015, 275-303

אוסף מקורות מתוך:

The Ringelblum Archive: Annihilation Day By Day, pp. 84-86, 97-98, 105-107.

18.5 - סיור בבית לוחמי הגטאות

25.5

עיתונות ועיתונות מחתרתית

דניאל בלטמן, גטו ורשה: סיפור עיתונאי, מבחר מעיתונות המחתרת 1940-1943 עמ' 11-88

6.1 - לנינגרד

אנה ריד, לנינגרד: טרגדיה של עיר במצור 1941-1944, 2012, עמ' 17-23, 193-250.

6.8 - רפרטים

15.6 - רפרטים

22.6 - רפרטים

29.6 - רפרטים

Required Reading:

חלק א: בין שתי מלחמות עולם

28.10

מבוא: יהדות פולין בין שתי מלחמות

Szymon Rudnicki, "Jews in Poland Between the Two World Wars", *Shofar: An Interdisciplinary Journal of Jewish Studies*, Volume 29, Number 3, Spring 2011, pp. 4-23

Timothy Snyder, *Black Earth* New York, Crown, 2015, Chapter 3

4.11

מבוא: יהדות פולין בין שתי מלחמות (המשך)

שלמה נצר, "המאבק הפרלמנטרי היהודי בבית הנבחרים של הרפובליקה הפולנית השנייה בין שתי מלחמות עולם", בתוך: ישראל גוטמן וישראל ברטל (עורכים), קיום ושבר: יהודי פולין לדורותיהם, כרך ב' עמ' 535-552.
"המרכז היהודי בפולניה בעיני יצחק גרינבוים, שם עמ' 553-557.
ויקטור חיות, גם יהודי גם פולני יומנו של ויקטור חיות, בעריכת פנינה מייזליש, ירושלים הוצאת אונ' בר אילן, 1998, עמ' 202-223.

חלק ב: מהו "הגטו"

18.11

פרספקטיבה גלובלית:

Carl H. Nightingale, *Segregation: a Global History of Divided Cities* 2012 pp. 333-382

25.11 - כנס יה"ר

פרספקטיבה לשונית:

דן מכמן, הגטאות היהודיים בימי השואה: כיצד נתהוו ומדוע?, ירושלים: יד ושם, 2008, עמ' 28 - 32, 37-72.

Daniel Schwartz, *Ghetto: The History of a Word*, Harvard UP 2019

2.12.

הצעה לסדר יום אלטרנטיבי בחקר הגטו

גאורג זימל, "העיר הגדולה וחי הנפש", בתוך: אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית, תל אביב: רסלינג 2004, עמ' 23-40.

Amos Goldberg, "The History of the Jews in the Ghettos – a Cultural Perspective" in Dan Stone (ed.), *The Holocaust and Historical Methodology*, (New York: Berghahn publication 2012), pp. 79-100

חלק ג: גטו ורשה - מבוא

9.12

הקמת הגטו:

Christopher Browning, "Nazi Ghettoization Policy", *The Path to Genocide*, Cambridge: Cambridge University Press, 1992, pp. 28-56

16.12

הגטו מבט כללי:

חוי דרייפוס, גטו ורשה הסוף, אפריל 1942-יוני 1943, ירושלים: יד ושם תשע"ח.

חלק ד: הגטו - מרחב ציבורי

23.12

מרחבים אורבניים

מישל דה סרטו, "הליכה בעיר" בתוך: רחל קלוש (עורכת) תרבות אדריכלית, עמ' 59-78

פרץ אופוצ'ינסקי, רשימות, תש"ל עמ' 99-114

30.12

הבית - בין פנים לחוץ

Jacek Leociak, *Text in Face of Destruction*, Warsaw: ZIH, 2004 pp. 146-158

Stanislaw Rózycki, "Cafés" in: *Warsaw Ghetto: Everyday Life* (edited by Katrzyna Person), pp. 80-93

6.1.

ספירה ציבורית בורשה: בית הקפה

Scott Ury, *Barricades and Banners*, 2012 pp. 141-171

Stanislaw Rózycki, "Street Scenes from the Ghetto" in: *Warsaw Ghetto: Everyday Life* (edited by Katrzyna Person), pp. 22-44

13.1

מתחים חברתיים בגטו ורשה

Joseph Kermish (ed.), *To Live with Honor to Die with Honor*, Jerusalem Yad Vashem, pp. 294-331

צפייה בסרט "שתיקת הארכיון"

20.1

נקודת החיטוי

מרים עופר, חלוק לבן בגטו: מבט על קורות הרפואה היהודית בפלין בתקופת השואה, ירושלים: יד ושם 2015

פרץ אופוצ'ינסקי, רשימות, הפרק על החיטויים

27.1

רובינשטיין: ליצן הגטו

עמוס גולדברג, רובינשטיין ליצן הגטו (טיוטת פרק)

אוסף מקורות

חופשת סמסטר

חלק ה: הקשר עם החוץ - מרקם אורבני

16.3

בתוך הגטו ומחוצה לו - גטו ורשה וגטו מינסק

Gunnar S. Paulsson, *Secret City: The Hidden Jews of Warsaw*, New Haven: Yale University Press 2003.

Barbara Epstein, *The Minsk ghetto, 1941-1943: Jewish resistance and Soviet*
23.3

הברחות

אוסף מקורות

30.3

שמועות

צפייה בסרט *Lügner der Jacob* (יעקב השקרן), 1975 מזרח גרמניה

Amos Goldberg, "The Rumor Culture among Warsaw Jews under Nazi Occupation: A World of Catastrophe Re-enchaned", *Jewish Social Studies* 21, no. 3 (Spring/Summer 2016): 91-125

חופשת פסח

חלק ו: קבוצות חברתיות

20.4 - ערב יום הזיכרון לשואה - הלימודים מסתיימים ב18:00 - שיעור מקוצר

נשים בגטו

Zoe Waxman, *Women in the Holocaust: A Feminist History*, Oxford: Oxford University Press, 2017.

Katarzyna Person, *Sexual Violence during the Holocaust -The Case of Forced Prostitution in the Warsaw Ghetto*

27.4 - ערב יום הזכרון לחללי צהל - הלימודים מסתיימים בשעה 16:00 - אין שיעור

4.5

עמנואל רינגלבלום והסקטור הציבורי בגטו ורשה

שמואל קאסוב, מי יכתוב את ההיסטוריה שלנו, ירושלים: יד ושם 2014.

עמנואל רינגלבלום, כתבים, ירושלים: יד ושם תשס"ד

11.5

פליטים בגטו ורשה

Lea Prais, *Displace Persons at Home*, Jerusalem: Yad Vashem, 2015, 275-303

אוסף מקורות מתוך:

The Ringelblum Archive: Annihilation Day By Day, pp. 84-86, 97-98, 105-107.

18.5 - סיור בבית לוחמי הגטאות

25.5

עיתונות ועיתונות מחתרתית

דניאל בלטמן, גטו ורשה: סיפור עיתונאי, מבחר מעיתונות המחתרת 1940-1943 עמ' 11-88

6.1 - לינגרד

אנה ריד, לינגרד: טרגדיה של עיר במצור 1941-1944, 2012, עמ' 17-23, 193-250.

רפרטים - 6.8

רפרטים - 15.6

רפרטים - 22.6

רפרטים - 29.6

Additional Reading Material:

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 0 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 15 %

Project work 85 %

Assignments 0 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information: